

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ชวาล แพทย์กุล. เทคนิคการวัดผล. พระนคร : วัฒนาพานิช, 2509.

ชัยนาค นาคบุปผา. โลกวัยรุ่น. พระนคร : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2515.

ทวี ทอแก้ว และ วรชัย เขาวปราณี. เอกสารประกอบการเรียนวิชาการศึกษา : หลักการสอน. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, 2515.

ประสาน ทองภักดี. ระบบการศึกษาของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : คำรงการพิมพ์, 2520.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. คู่มืออาจารย์ดำเนินการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ประมวลพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2518.

สมาน บุณฺณ. แนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521. [ม.ป.ท., ม.ป.ป.].

สาโรช บัวศรี. "การฝึกความรับผิดชอบ." ใน สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. หน้า 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรหาร, 2505.

_____. "คตินิยมและแนวทางการศึกษาของไทยในอนาคต." ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 3 หน้า 35. พระนคร : กรมสามัญศึกษา, 2512.

สุกัญญา ชารีวรรณ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เฉลิมชัยการพิมพ์, 2521.

สุมิทร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศึกษิต-สยาม, 2520.

ศึกษานิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2520.

หลุย จำปาเทศ. เอกสารประกอบการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

อุบล เรียงสุวรรณ. รายงานผลการวิจัยทางการศึกษา โครงการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2521-2522. กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2522.

อรพินท์ โภชนกา และ สุภาพ วาดเขียน. การประเมินผลการเรียนการสอน. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

บทความ

ชัยพร วิชาวุธ. "พัฒนาการใหม่ในวิชาจิตวิทยาการ เรียนและการจำ." ศูนย์ศึกษา 18 (มกราคม - กันยายน 2519) : 90 - 101.

ทีศนา แชนมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน." วารสารครุศาสตร์ 6 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2519) : 41 - 47.

บุญนิจ คัคโนภาส. "การแนะแนวหมู่." วารสารแนะแนว 12 (สิงหาคม-กันยายน 2521) : 40 - 75.

เป็รื่อง กุฎท. "การสอนจริยศึกษาตามวิธีสอนแบบเบญจชั้น." วารสารศึกษาศาสตร์
2 (มกราคม 2520) :20.

สุรชวัช สรีรวัช. "การสอนจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา." วารสารประชา-
ศึกษา 28 (พฤษภาคม 2521) : 12.

เอกสารอื่น ๆ

จันทร์เพ็ญ กุประเสริฐ. "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด
พระนครศรีบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

จำรัส น้อยแสงศรี. "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 ในภาคการศึกษา 9." วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชา
มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

เยาวพา เตชะคุปต์. "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถม-
ศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

วันดี วัฒนประสิทธิ์. "ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น."
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2518.

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. "การแสดงผลบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถม
ปีที่ 1." วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ศุภาพรรณ พวงจันเพชร. "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรม เสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ภาษาอังกฤษ

Books

- Bent, Rudyard K., and Kronenburg, Henry H. Principle of Secondary Education. New York : McGraw-Hill Book Co., 1961.
- Bloom, Benjamin S. Taxonomy of Educational Objective: Affective Domain. New York : David McKay, 1961.
- Carl Roger. Freedom to Learn. Columbus Ohio : Charles E. Merrill Publishing Co., 1969.
- Fenton, Edwin. Teaching the New Social Studies in Secondary Schools. New York : Holt Rinehart and Winston, 1966.
- Gronlund, Norman F. Constructing Achievement Test. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1968.
- Jerolimek, John. Social Studies in Elementary Education. New York : Macmillan Publishing Co., 1965.
- Jersild, Arthur T. The Psychology of Adolescence. New York : Macmillan Co., 1957.

- Lendgren, Henry Clay. Education Psychology in the Classroom.
New York : John Willey and Sons, 1956.
- Levst, Grace and Jennings, Helen H. "Learning Through Role-Playing." In How to Use Role Playing and Other Tools for Learning, pp. 5-10. New York : Adult Education Association of U.S.A., 1956.
- Maffatt, Maurice P. Social Studies Instruction 3d ed. New York : Prentice-Hall, 1963.
- Maier, N.R.T., Solem, Allen R., and Maeir Ayesha A. The Role-Playing Technique. La Jolla, Calif : University Associates, 1975.
- Molendon, Jonathan C. Social Studies in Secondary Education.
New York : Macmillan Co., 1965.
- Mehrens, William S. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. 2d ed. New York : Holt Rinehart and Winston, 1978.
- Michaelis, John U. Social Studies for Children in Democracy.
New York : Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1960.
- Patterson, C.H. Humanistic Education. New Jersey : Prentice-Hall, 1973.

Shaftel, Fannie R., and Shaftel George. Role-Playing for Social Values : Decision-Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1967.

Sharan, Shlomo and Yael Sharan. Small-Group Teaching. Englewood Cliffs, N.J. : Education Technology Publications, 1976.

Taba, Hilda. Teacher's Handbook for Elementary Social Studies. New York : Addison Wesley Publishing Co., 1967.

Taylor, John L. Instructional Planning Systems. London : Cambridge University Press, 1971.

Taylor, John L., and Walford, Rex. Simulation in Classroom. Harmondsworth : Penguin Books, 1972.

Wesley, Edgar Bruce. Teaching Social Studies in Elementary School. Boston : D.C. Heath and Company, 1952.

Wragg, E.C. Teaching Teaching. London : David & Charles, 1974.

Articles

Engle, Shirley H. "Exploring the Meaning of the Social Studies." The Social Education 35 (March) : 284.

Mumpower, D.L. "Emotional Involvement as a Factor in the Learning Process." The Journal of Education Research 9 (February 1973) : 251 - 256.

Peason, Robert. "Beyond the New Social Studies." The Social Studies LXIV (1973) : 135.

Richey, Harrold W. "Role Playing and Modification of Student Attitude." 96 (Fall 1975) : 24 - 27.

Tylor, Bonnie. "Capturing the Play Spirit of the Child." Education 97 (Winter 1976) : 98 - 101.

Other Material

Tisana Tiansame. "A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relations for Thailand." Unpublished Ph.D. Thesis, Arizona State University, 1972.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษา

เรื่อง ชรรวมเพื่อเตือนสติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
เรื่อง ธรรมเพื่อเตือนสติ

จงเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงบนตัวอักษร ก, ข, ค, หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. คุณธรรมที่จะช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จคือ...

- ก. อริยสัจ 4
- ข. อิทธิบาท 4
- ค. อบายมุข 4
- ง. พรหมวิหาร 4

2. สติ หมายถึง...

- ก. ความระลึกได้
- ข. ความรู้ตัว
- ค. ความตั้งใจ
- ง. ความเอาใจใส่ไม่วางธุระ

3. สัมปชัญญะ หมายถึง...

- ก. ความระลึกได้
- ข. ความรู้ตัว
- ค. ความตั้งใจ
- ง. ความเอาใจใส่ไม่วางธุระ

4. ความมั่นใจในตนเองจะเกิดขึ้นได้เพราะ...

- ก. เรามีฐานะดี
- ข. เรามีสุขภาพแข็งแรง
- ค. เรามีความอดทน
- ง. เรามีความซื่อสัตย์

5. บุคคลต่อไปนี้ผู้ใดจำเป็นต่อองค์พระมหากษัตริย์
- พระมหากษัตริย์
  - นายกรัฐมนตรี
  - ผู้พิพากษา
  - มนุษย์ทุกคน
6. หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หนึ่งถูกลงโทษเพราะรับสินบนจากพ่อค้า ตำรวจผู้นั้นถูกลงโทษเพราะไม่ซื่อสัตย์ต่อ...
- ตนเอง
  - หน้าที่
  - ผู้บังคับบัญชา
  - บุคคล
7. เด็กชายกมล ก็มีเรื่องราวต่าง ๆ มาเล่าให้เพื่อนฟังบ่อย ๆ เพื่อความสนุกสนาน เด็กชายกมล จึงเล่าให้เกินความจริงเสมอ ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าเด็กชายกมล เป็นคนที่มี
- มโนสุจริต
  - วจีสุจริต
  - มโนทุจริต
  - วจีทุจริต
8. คุณธรรมใดที่ช่วยใหญ่ประพาศิปฏิบัติมีความยุติธรรม
- อิทธิบาท 4
  - ทิส 6
  - พรหมวิหาร 4
  - สังคหวัตถุ 4

9. ความรับผิดชอบในทางที่ไม่ถูกต้องคือ...
- นำซากศพสุนัขไปฝังในสวนสาธารณะ เพราะเป็นปุ๋ยบำรุงดินอย่างดี
  - ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของน้ำของโรงเรียน
  - มีส่วนร่วมในการ เรียนการ สอนทุกครั้ง
  - ช่วยคนรับใช้ทำงานบ้าน
10. ทุกครั้งที่ดูหนังสือสอบ เด็กชายขวัญชัยต้องเล่นกับสุนัขไปควย แสดงว่าเด็กชายขวัญชัย
ซาด
- ฉันทะ
  - วิริยะ
  - จิตตะ
  - วิมังสา
11. "วิริเยน ทุกขมจเจติ" หมายความว่า...
- ควรรับทำความเพียร เสียแคว้นนี้
  - ผู้ให้ออมผูกไมตรีไว้ได้
  - ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
  - คนลวงทุกขได้ เพราะความเพียร
12. เมื่อพัฒนา โฉมหน้าว่าไฟไหม้บ้านสมสมร วัฒนารัฐิกเสระใจและคิดหาทางที่จะช่วย
สมสมร แสดงว่าพัฒนามีคุณธรรม
- เมตตา
  - กรุณา
  - มุทิตา
  - อุเบกขา
13. สุภาษิตที่สอนให้เรามีความเพียรคือ...
- อย่าหวังน้ำบอหน่า
  - รักก็ห้ามจว รักชวห้ามเส่า
  - ทำก็ไค้ ทำชวไค้ชว
  - ทางไปสู่เกียรติศักดิ์ จักประกบด้วยคอกไม้ หอมหวลยวนใจไปมี

14. จำสืบทำรวจตรี สามารถและเพื่อน โต้เสียงชีวิตเขาช่วยนักเรียนอนุบาล 13 คน ให้รอดพ้นจากอันตรายจากอุบัติเหตุรถยนต์ชนกันไค้ทันเวลาที่ แสดงว่าเจ้าหน้าที่ชุดดังกล่าวนี้มี
- ความสามัคคี
  - ความเมตตากรุณา
  - ความรับผิดชอบ
  - ความกล้าหาญ
15. ในชีวิตประจำวัน นักเรียนมักเห็นคนในสังคมแก่งแย่งกันเสมอ ๆ เช่น แย่งกันขึ้นรถซื้อของ ฯลฯ แสดงว่าคนในสังคมส่วนใหญ่
- ต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคม
  - ต้องทำกรงานต่าง ๆ ควบความรวดเร็ว เพราะเวลามีค่าทุกวินาที
  - ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
  - ขาดแบบแผนในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต
16. เมื่อไค้ที่อาจารย์กล่าวชมว่าห้องเรียนสะอาดเรียบร้อย นักเรียนจะแย่งกันรับความดีความชอบแต่เมื่ออาจารย์กล่าวตำหนิว่าห้องสกปรก นักเรียนต่างพากันรีบปฏิเสธว่าตนไม่ไค้ทำสกปรก การกระทำดังกล่าวแสดงว่านักเรียนขาด
- ความสามัคคี
  - ความซื่อสัตย์
  - ความรับผิดชอบ
  - ความกล้าหาญ
17. บุคคลที่ไม่คิคอยากไค้สิ่งของของผู้อื่น ไค้ชื่อว่า...
- กายสุจริต
  - มโนสุจริต
  - กายทุจริต
  - มโนทุจริต

18. อภิวรรณกรรมที่แต่งแต่เพียงกาย แต่อภิวรรณกรรมที่ไม่ได้คิดพยานาตและไม่เคยโต้ตอบแต่ประการใด กลับให้โทษต่อการกระทำของทรงธรรม แสดงว่าอภิวรรณกรรมประพฤติกุศลทาง
- กาย, วาจา
  - วาจา, ใจ
  - กาย, ใจ
  - กาย, วาจา, ใจ
19. การที่ชาวชนบทมักตั้งภาชนะใส่น้ำดื่มไว้สำหรับบุคคลที่เดินผ่านไปมา นับว่าเป็นการผูกไมตรีด้วยการใช้คุณธรรม
- ทานและปิยวาจา
  - ทายเป็นอภิวรรณกรรม
  - ทานและสมานัตตตา
  - ทาน, ปิยวาจา อภิวรรณกรรม และ สมานัตตตา
20. นักเรียนที่หลักเลียงไม่แสดงความเคารพครู - อาจารย์ นอกบริเวณโรงเรียน แสดงว่านักเรียนคนนั้นควรเสริมสร้างคุณธรรม
- ทมะ
  - อภิวรรณกรรม
  - สมชีวิตา
  - สมานัตตตา
21. การกระทำที่แสดงว่าเป็นผู้ชั่วร้ายคือ
- อ่านหนังสือบนรถประจำทาง
  - แย่งกันตอบคำถามของอาจารย์
  - ไม่ซื้อสินค้าจากแม่ค้าหามเร่
  - จัดการวางภาระทำงานทุกอย่าง

22. การนำข่าวหรือบทความที่มีประโยชน์มาอ่านให้เพื่อนฟัง นับว่าเป็นการแสดงความเมตตาทาง
- กาย
  - วาจา
  - สติปัญญา
  - กาย, วาจา, สติปัญญา
23. การที่จะได้มาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศ เป็นที่นิยมยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - มีความสามารถในการเล่นกีฬา
  - มีความบริสุทธิ์ใจ
  - มีความฉลาด ไหวพริบ เรียบหนังสือเก่ง
24. ในการสอบครั้งหนึ่ง เพื่อน ๆ ของสี่ฟ้า แอบนำบันทึกย่อเข้ามาในห้องสอบ ถ้านักเรียนเป็นสี่ฟ้า นักเรียนจะ
- ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา
  - ทำข้อสอบไปตามปกติ แล้วคอยบอกอาจารย์วันหลัง
  - ขอลอกบ้าง ถ้าทำข้อสอบไม่ได้จริง เพราะกลัวสอบตก
  - กล่าวตักเตือนเพื่อน ๆ
25. นักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่มีมั่นใจว่าจะได้รับเลือก เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปประชุมที่ประเทศญี่ปุ่น แต่ปรากฏว่าเพื่อนของนักเรียนได้รับเลือก นักเรียนควร
- ปฏิบัติตนตามปกติ ทั้ง ๆ ที่เสียใจมาก
  - ไปแสดงความยินดีกับเพื่อนคนนั้น
  - แสดงความเสียใจเฉพาะในกลุ่มเพื่อนสนิทเท่านั้น
  - แยกตัวจากกลุ่มเพื่อน เพื่อสงวนสทิคารมณ์

26. คุณธรรมที่จะช่วยให้เราปฏิบัติตนต่อบุคคลที่เราติดต่อกันได้ถูกต้องคือ

- ก. ทิศ 6
- ข. ขาววาสนธรรม
- ค. คารวะ 6
- ง. ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์

27. สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมคือ

- ก. ความรัก
- ข. ความเกลียด
- ค. ความลำเอียง
- ง. ความสงสาร

28. เย็นวันหนึ่งขณะที่ไฉไล และ นงเยาว์ เดินกลับบ้านด้วยกัน มีคนร้ายเข้ามากระชากสร้อยคอของนงเยาว์ ไฉไลมีความรู้สึกเสียใจมากที่ไม่สามารถช่วยนงเยาว์ได้ แสดงว่าไฉไลขาดคุณธรรม

- ก. เมตตา
- ข. กรุณา
- ค. มุทิตา
- ง. อุเบกขา

29. การกระทำที่เป็นการแสดงความเมตตา กรุณา ในทางที่ไม่ถูกต้องคือ

- ก. ช่วยเหลือสุนัขข้างถนนที่กำลังจะถูกพนักงานเทศบาลจับ
- ข. อ่านหนังสือพิมพ์ให้คนแก่ฟัง
- ค. ให้เพื่อนขอยืมเงินไปซื้อหนังสือ
- ง. แนะนำให้น้องกูรารายการตลาดนัดคนแก่

30. เด็กหญิง อรทัย กับ เด็กหญิง รวงทอง บังคับกันเวลาเรียนจึงฟังคำสอนของครูไม่รู้เรื่อง แสดงว่านักเรียนทั้งสองขาดคุณธรรม
- ก. กลยาคมกตกา
  - ข. สติสัมปชัญญะ
  - ค. อุเบกขา
  - ง. วิมังสา
31. "ความรับผิดชอบ" เป็นคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับ
- ก. บุคคลในวัยเรียน
  - ข. วัยรุ่นเพราะมีจิตใจอ่อนไหวง่าย
  - ค. เพศหญิงมากกว่าเพศชาย
  - ง. ทุกเพศทุกวัย
32. ชินจิต ใ้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เก็บเงินห้อง ม.1/5 ปรากฏว่าครึ่งหนึ่งเงินที่เก็บขาดหายไป 50 บาท ชินจิตควร
- ก. ขอความช่วยเหลือจากอาจารย์
  - ข. ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ
  - ค. นำเงินของตนเองมาใช้แทนทันที โดยไม่บอกให้ใครรู้
  - ง. บอกให้เพื่อน ๆ ทราบขอพร่องของคน และยินดีจ่ายเงินทดแทน
33. อนุชา มีหน้าที่รวบรวมการบ้านส่งอาจารย์ทุกเช้า ก่อง เป็นเพื่อนสนิทของอนุชาทำการบ้านไม่เสร็จเพราะไฟฟ้ที่บ้านดับจึงขอความช่วยเหลือจากอนุชา อนุชาควร
- ก. รวบรวมการบ้านส่งตามหน้าที่ และอธิบายให้อาจารย์ทราบถึงสาเหตุที่ก่องไม่ส่งการบ้าน
  - ข. ช่วยก่องทำการบ้านให้เสร็จ แล้วจึงเอาการบ้านทั้งหมดไปส่ง
  - ค. โห่ก่องแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพราะเป็นสิ่งที่นอกเหนือหน้าที่ของตน
  - ง. แอบนำการบ้านของก่องไปส่งเมื่อทำเสร็จ

34. การที่นักเขียนทำงานอย่างหนึ่งสำเร็จหลังจากใช้ความเพียรพยายามเป็นเวลานาน แสดงว่านักเขียนมีคุณธรรม
- พรหมวิหาร 4
  - อิทธิบาท 4
  - สังคหวัตถุ 4
  - อริยสัจ 4
35. คำกล่าวที่ตรงกับความหมายของ "ฉันทะ" คือ
- จงรักเรียน
  - จงหมั่นเพียร
  - จงใฝ่หาความเพิ่มเติม
  - จงเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ
36. "วิมังสา" มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเพราะ
- ทำให้เราติดต่อกับบุคคลอื่นด้วยความสะดวก
  - ทำให้เราเป็นคนขยันขันแข็งในการทำงาน
  - ทำให้เรารู้จักแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล
  - ทำให้ผู้อื่นรักและเคารพเรา
37. ในการเรียนชั้น ม.1 ครูให้การบ้านมาก การบ้านบางครั้งยากมากหรือบางครั้งก็ทำไม่ได้เลย อานนที่มีปัญหาเช่นนี้เสมอ ดังนั้นอานนควร
- ทำให้เสร็จก่อน ถ้าผิดคอยแก้ทีหลัง
  - ทำเท่าที่ทำได้ ที่เหลือคอยฟังคำเฉลยจากอาจารย์
  - ทำเท่าที่ทำได้ ที่เหลือขอกูจากเพื่อน
  - พยายามคนควาทำด้วยตนเองเท่าที่สามารถ
38. คุณธรรมที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุดคือ
- ความยุติธรรม
  - ความซื่อสัตย์
  - ความรับผิดชอบ
  - ความมีระเบียบวินัย

39. "อามิสทาน" หมายถึงการให้ทานด้วย
- ความรู้
  - ความสุขความเจริญ
  - ทรัพย์สินเงินทอง
  - ความไม่ถือโทษ
40. เด็กหญิง ทราย กำลังทำการบ้านเรขาคณิต แต่ก็เปลี่ยนไปทำการบ้านภาษาอังกฤษ เพราะเห็นว่าง่ายกว่าแต่ก็ทำไม่เสร็จ เนื่องจากเด็กหญิงกานดาชวนไปเล่น ดังนั้น ผลที่เด็กหญิงจะได้รับคือ
- เป็นคนที่เพื่อนรัก เพราะไม่ขี้ใจเพื่อน
  - เป็นคนที่สามารถแบ่งเวลาเรียนและเล่นได้เป็นอย่างดี
  - เป็นคนที่ทำงานได้หลายอย่าง เพราะทำการบ้านได้หลายวิชา
  - เป็นคนที่ทำงานจับจุก
41. นักเรียนกลุ่มหนึ่ง เมื่อทราบว่าเพื่อนถูกนักเรียนโรงเรียนอื่นทำร้ายร่างกาย จึง รวบรวมสมัครพรรคพวกไปยังโรงเรียนนั้นทันที แสดงว่านักเรียนกลุ่มนั้น
- รักเพื่อน และ โรงเรียน
  - รักสนุก และ หมูคณะ
  - กล้าหาญ และ รับผิดชอบ
  - ลืมหิน และ ซากเหตุผล
42. คำพูดที่ผูกไมตรีไว้ได้ คือคำพูดที่
- อ่อนหวาน เย็นยอ ตลกขบขัน
  - ถูกต้อง มีหลักฐาน ฟังแล้วสบายใจ
  - สนุกสนาน เพลิดเพลิน เกร้ออารมณ์
  - ตรงไปตรงมา สาระภาพความวิคของตนเอง คำหั้นผู้อื่น

43. การปฏิบัติทอศู - อาจารย์ บิดา - มารดา ที่จะได้ชื่อว่ามีสมานัตตาคือ
- ทำตามคำสั่งของท่านทุกประการทั้ง ๆ ที่บางครั้งไม่เห็นด้วย
  - แสดงความเคารพท่านอย่างสม่ำเสมอ
  - ปฏิบัติตนให้เท่าเทียมท่าน
  - ตั้งใจเล่าเรียนให้มีความรู้ความสามารถเหมือนท่าน
44. ขณะที่นักเรียนชั้น ม.1/1 กำลังนั่งคุยกันอยู่นั้น ใคมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งมายืนกล่าวหาหาหน้าห้อง ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนชั้น ม.1/1 นักเรียนควรจะ
- ช่วยกันตอบโต้ และรับคำหาหาหยั้น เพื่อรักษาศักดิ์ศรีของห้อง
  - ศึกษาหาสาเหตุที่ทำให้เกิดเรื่อง
  - รีบแจ้งให้อาจารย์ประจำชั้นมาจัดการ
  - ไม่สนใจ และออกไปปิดประตูห้อง
45. เย็นวันหนึ่งจะมีการแข่งขันวอลเลย์บอลระหว่าง ม.1 กับ ม.2 อาจารย์ประจำชั้นได้ประกาศให้นักเรียนช่วยกันไปเชียร์นักกีฬา กรกช เป็นนักเรียน ม.1 แต่ไม่ชอบวอลเลย์บอล ถ้านักเรียนเป็นกรกชนักเรียนจะ
- ชักชวนเพื่อนไปเชียร์ให้มาก ๆ เพื่อชมขวัญนักกีฬาฝ่ายตรงข้าม
  - ไปกุสถานการณ ถาคนน้อยก็จะช่วยเชียร์
  - ไม่ไปเชียร์ เพราะไม่ได้ประโยชน์
  - ทบทวนบทเรียน เพราะคิดว่าซาคคนคนเคียวคงไม่เป็นไร
46. ผลการประกวดการจัดบอร์ดเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ปรากฏว่า ห้อง ม.1/3 ไม่ได้รับรางวัลเลย ฉัตร เป็นหนึ่งในกรรมการจัดบอร์ดของห้อง ม.1/3 ฉัตรควรจะ
- วางแผนปรับปรุง เพื่อการจัดบอร์ดครั้งต่อไป
  - ลาออกจากกร เป็นกรรมการจัดบอร์ด เพราะปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง
  - ไม่แสดงอะไร เพราะคิดว่าทำได้แค่นี้
  - ให้เพื่อน ๆ ช่วยกันรื้อบอร์ด เพราะอายุเพื่อน ๆ ห้องอื่น

47. การปฏิบัติคนเพื่อไม่ให้ใครว่าเป็นคนขาดระเบียบวินัย คือ
- รักษาความสะอาดในบ้านของตนเป็นอย่างดี โดยกวาดขยะลงบนถนนสาธารณะ
  - ไม่พูดคุยเวลาชมภาพยนตร์
  - ทิ้งขยะประจำทางก่อนลงจากรถทุกครั้ง เพื่อความสะอาดในการทำความสะอาด
  - แต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ถูกตำหนิว่าเป็นคนสกปรก
48. เรื่องที่สนใจเราเกี่ยวกับโทษของการขาดความซื่อสัตย์คือ
- กระต่ายกับเต่า
  - ชวานากับงูเห่า
  - เด็กเลี้ยงแกะ
  - ราชสีห์กับหนู
49. คุณธรรมที่จะช่วยให้เกิดความสามัคคีคือ
- สังคมาวัตถุ 4
  - พรหมวิหาร 4
  - ทิส 6
  - ฆราวาสธรรม
50. ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตคือ
- การมีสติสัมปชัญญะ
  - การมีฐานะร่ำรวย
  - การมีการศึกษาสูง
  - การมีเชื้อสายวงศ์ตระกูลสูง

ภาคผนวก ข.

สถิติที่ใช้ในการวิจัย และ ตัวอย่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และระดับความยาก (Degree of Difficulty) ของแบบสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ใ้ผู้ศรั้งนี้

$$D = \frac{U - L}{n}$$

$$P = \frac{U + L}{2n} \times 100$$

D = ค่าอำนาจจำแนก

P = ระดับความยาก

L = จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ทำข้อนั้นถูก

U = จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ทำข้อนั้นถูก

n = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม (16 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 วิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (D) และค่าระดับความยาก (P) ของแบบสอบสัมฤทธิ์ผล

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบข้อที่
1	13	2	0.69	47	1
2	13	8	0.31	66	2
3	12	8	0.25	56	3
4	13	8	0.31	66	4
5	6	4	0.12	31	-
6	16	15	0.06	97	-
7	16	15	0.06	97	-
8	12	13	0.06	78	-
9	15	8	0.44	72	5
10	14	10	0.25	75	6
11	13	8	0.31	66	7
12	16	12	0.25	88	-
13	14	4	0.63	56	8
14	16	15	0.06	97	-
15	16	13	0.19	91	-
16	15	9	0.38	75	9
17	15	7	0.50	69	10
18	12	7	0.31	59	11
19	11	4	0.44	47	12
20	9	4	0.31	41	13

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบข้อที่
21	16	15	0.06	97	-
22	8	3	0.31	34	14
23	10	4	0.38	44	15
24	8	2	0.38	31	16
25	15	6	0.56	66	17
26	14	9	0.31	72	18
27	14	13	0.06	84	-
28	7	5	0.13	38	-
29	8	3	0.31	34	19
30	9	3	0.38	38	20
31	16	15	0.06	97	-
32	16	9	0.43	78	21
33	15	14	0.06	91	-
34	8	2	0.38	31	22
35	13	5	0.50	56	23
36	15	9	0.38	75	24
37	11	14	-0.19	78	-
38	15	10	0.31	78	25
39	12	2	0.63	44	26
40	15	9	0.38	75	27

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขอ	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบข้อที่
41	11	4	0.44	47	28
42	15	8	0.44	72	29
43	11	9	0.13	62.5	-
44	11	7	0.25	56	30
45	15	9	0.38	75	31
46	16	12	0.25	87.5	-
47	15	8	0.44	72	32
48	10	2	0.50	38	33
49	12	3	0.56	47	34
50	10	4	0.38	46	35
51	7	6	0.06	41	-
52	10	6	0.25	50	36
53	15	8	0.44	72	37
54	15	10	0.31	78	38
55	4	2	0.13	19	-
56	10	5	0.31	47	39
57	15	7	0.50	69	40
58	15	10	0.31	78	41
59	11	5	0.38	50	42
60	13	7	0.38	63	43
61	4	7	0.19	34	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบข้อที่
62	15	2	0.81	53	-
63	9	4	0.31	41	44
64	9	5	0.25	44	45
65	16	7	0.56	71	46
66	13	2	0.69	47	47
67	11	3	0.50	44	48
68	11	2	0.56	41	49
69	11	6	0.31	53	50
70	7	5	0.12	37.5	-

2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบสัมฤทธิ์ผล โดยใช้สูตร
แอลฟา โคเอฟฟิเชียน (α Coefficient)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

K = จำนวนข้อสอบทั้งหมด

s_i^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

การหาความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร

$$= \frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}$$

X = คะแนนของนักเรียน

$\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน

n = จำนวนนักเรียนทั้งหมด (60 คน)

การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

วิธีทำ

$$d = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

$$= \frac{50}{50-1} \left[1 - \frac{10.4840}{50.4696} \right]$$

$$= \frac{50}{49} \left[1 - .207729 \right]$$

$$= \frac{50}{49} \left[0.792271 \right]$$

$$= \frac{39.61355}{49}$$

$$d = 0.80843977$$

3. การทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบรรยายกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติด้วยการทดสอบค่าที (t-Test)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{s_w^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$\bar{x}_1$ = มัธยิม เลขคณิตของคะแนนกลุ่มควบคุม

$\bar{x}_2$ = มัธยิม เลขคณิตของคะแนนกลุ่มทดลอง

s_w^2 = ผลรวมของความแปรปรวนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (Pooled Variance) หาได้จากสูตร

$$s_w^2 = \frac{s_1^2(n_1-1) + s_2^2(n_2-1)}{n_1 + n_2 - 2}$$

s_1^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลอง

s_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มควบคุม

n_1 = จำนวนนักเรียนกลุ่มทดลอง

n_2 = จำนวนนักเรียนกลุ่มควบคุม

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทดสอบความมีนัยสำคัญของผลต่างของมัธยฐาน 2 ชนิด

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

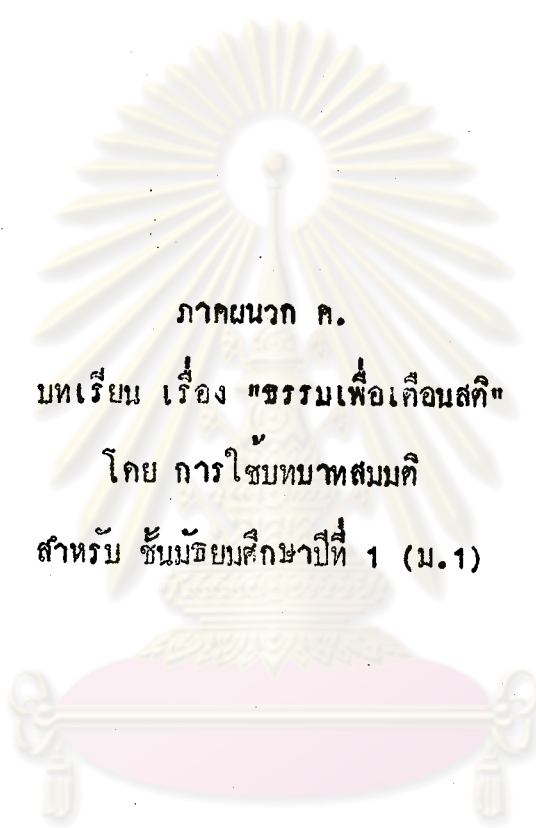
ที่ระดับ .05 ทดสอบ 2 ทาง (Two Tails)

$$\begin{aligned} s_w^2 &= \frac{s_1^2(n_1-1) + s_2^2(n_2-1)}{n_1 + n_2 - 2} \\ &= \frac{35.995401 \times 29 + 34.027586 \times 29}{58} \\ &= \frac{1043.8666 + 986.79999}{58} \\ &= \frac{2030.6665}{58} \\ &= 35.011491 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} t &= \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{s_w^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\ &= \frac{33.266667 - 30.8}{\sqrt{35.011493 \left(\frac{1}{30} + \frac{1}{30} \right)}} \\ &= \frac{2.466667}{1.527752} \quad t = 1.6145729 \end{aligned}$$

$$t \text{ ที่ } df = 60 \text{ ที่ระดับ } .05 = 1.671$$

$$t \text{ ที่ } df = 40 \text{ ที่ระดับ } .05 = 1.684$$

ภาคผนวก ค.
บทเรียน เรื่อง "รวบรวมเพื่อเตือนสติ"
โดย กวไรสมบัติ
สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องธรรมเพื่อเตือนสติ

(เวลา 12 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในความหมายของคุณธรรมที่นักเรียนควรยึด เป็นหลักธรรมประจำใจ สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมดังกล่าว สามารถ อธิบายคุณค่าได้อย่างมีเหตุผล
3. เพื่อให้ นักเรียนมีแนวทางในการประพฤติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม สามารถ บอกหลักในการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อให้ นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกถึงคุณค่าของคุณธรรม สามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรมนั้น ๆ ได้

แนวคิด

ความมีระเบียบวินัย

1. ความมีระเบียบวินัย ทำให้สามารถทำงานทุกชนิดได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
2. ผู้ที่มีระเบียบวินัย จะได้รับความนับถือและยำเกรงจากผู้ร่วมงาน

ความซื่อสัตย์

1. คนที่มีความซื่อสัตย์ ย่อมเป็นผู้ที่มึเกียรติและได้รับความไว้วางใจ จากบุคคลอื่น
2. ความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมทั้งสามารถ แสดงออกได้ทั้งกาย วาจา และใจ
3. การขาดความซื่อสัตย์ ย่อมนำผลเสียมาสู่ตนเองและหมู่คณะ

ความรับผิดชอบ

1. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นนั้นจำเป็นจะต้องรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกัน ความรับผิดชอบจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกคน
2. สังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าได้ ถ้าทุกคนในสังคมถือเป็นหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ

ความสามัคคี

1. ความสามัคคีของชุมชนทำให้เกิดความสงบสุขแก่ทุกคน
2. ความสามัคคี เป็นพลังที่จะช่วยหนุนกำลังกายกำลังใจของชุมชนให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานทุกชนิด

ความเพียร

ความเพียร เป็นคุณธรรมที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จแก่ตนเองในการปฏิบัติงานทุกชนิดและทุกระดับ

ความยุติธรรม

ผู้มีความยุติธรรม ย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น และเป็นที่เคารพนับถือแก่คนทั่วไป

เนื้อหา

ชีวิตของเราทุกคนย่อมเติบโตขึ้นโดยลำดับ จากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ผู้ใหญ่และวัยชรา ร่างกายและจิตใจอันเป็นที่รักยิ่งของเรานั้นสมควรที่จะได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นผู้มีคุณธรรม และปฏิบัติตนตามคุณธรรมนั้น เพื่อความเจริญเติบโตไปในทางที่ดี สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข คุณธรรมที่ทุกคนควรศึกษาและประพฤติปฏิบัติได้แก่

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์

3. ความรับผิดชอบ
4. ความสามัคคี
5. ความเพียร
6. ความยุติธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความมีระเบียบวินัย

(เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้อะไรและเข้าใจความหมาย "ความมีระเบียบวินัย" สามารถอภิปรายได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความมีระเบียบวินัย สามารถอภิปรายถึงประโยชน์ของความมีระเบียบวินัย และโทษของการขาดระเบียบวินัยได้อย่างมีเหตุผล
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกคุณค่าของความมีระเบียบวินัย สามารถแสดงตนเป็นผู้มีระเบียบวินัยได้

แนวคิด

ความมีระเบียบวินัย ทำให้สามารถทำงานทุกชนิดได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ผู้ที่มีระเบียบ จะได้รับความนับถือและยำเกรงจากผู้ร่วมงาน

เนื้อหา

ระเบียบวินัย คือ แบบธรรมเนียม กฎข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ที่สมาชิก หน่วยงาน หรือสังคมแต่ละหน่วยบัญญัติขึ้น เพื่อให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันประพฤติปฏิบัติ อันจะนำความเรียบร้อยและความเจริญมาสู่บุคคลและหมู่คณะ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสงบราบรื่น

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การสำรวมกาย วาจา ให้อยู่ในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับของส่วนรวม ไม่ประพฤติตามใจตนเองแต่ยอมประพฤติตามกฎระเบียบของส่วนรวม

ถ้าหมู่คณะใดขาดระเบียบวินัย ย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวาย เพราะทุกคนต่างก็ปฏิบัติตนไปในทางที่ตนเองปรารถนา ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งกันเกิดการชิงดีชิงเด่นกัน ดังนั้นสังคมจึงจำต้องกำหนดระเบียบวินัยไว้ คนในสังคมจำต้องเสียสละการ

กระทำตามใจตนเอง แต่มีหน้าที่ร่วมกันปฏิบัติตามข้อกำหนดของส่วนรวม

คุณค่าของความมีระเบียบวินัย

ทำให้ทำงานได้อย่างรวดเร็ว มีขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ

ฯลฯ

เมื่อความมีระเบียบวินัยเป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว โรงเรียน และสังคม นักเรียนจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนนั้น ๆ

สื่อการเรียน

1. รูปภาพประกอบการจำสถานการณ
2. สถานการณสมมติ 1 เรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์

สิทธิพร อำนาง และ อนันต์ เป็นนักกีฬาที่มีดีแคงที่จะต้องลงแข่งขันชิงชนะเลิศในเย็นวันนี้ เขาทั้งสองเ้าใจตกลงกันว่าจะใช้เวลาหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเป็นเวลาฝึกซ้อม และเพื่อให้มีเวลามากที่สุดนั้น สิ่งที่จะต้องทำก็คือต้องรีบดากอาหารให้เร็วที่สุด คั้งนั้นทันทีที่อาจารย์อนุญาตให้นักเรียนไปรับประทานอาหารได้ สิทธิพร อำนาง และ อนันต์ จึงรีบวิ่งไปยังโรงอาหารทันที แต่เมื่อถึงโรงอาหาร ปรากฏว่านักเรียนทุกคนต่างแย่งกันรีบดากอาหารอย่างซูลมุนวุ่นวายท่าทางของทุกคนแสดงถึงความต้องการที่จะได้รับดากอาหารโดยเร็วด้วยกันทั้งนั้น

ถ้านักเรียนเป็น สิทธิพร อำนาง และ อนันต์ นักเรียนจะทำอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่าเรื่องจากสถานการณ์ที่เตรียมมาโดยใช้รูปภาพประกอบ
  2. เมื่อครูเล่าจบแล้วถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นอานาจ สิทธิพร และอเนต นักเรียนจะทำอย่างไร" ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  3. เขียนข้อเสนอแนะของนักเรียนบนกระดานดำ เลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญ (หรือทั้งหมด) เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
  4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามความสามารถ ความรู้สึกและตามความคิดเห็นของนักเรียน
  5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลการแก้ไขปัญหามาจากการแสดงบทบาทสมมติ
  6. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-9 คน ให้นักเรียนอภิปรายและหาข้อสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ (ให้ทุกกลุ่มอภิปรายหัวข้อที่ 1 และหัวข้อที่ครูกำหนดให้อีกกลุ่มละ 1 หัวข้อ)
    - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
    - 6.2 ความมีระเบียบวินัยก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร
    - 6.3 หมุ่คณะใดขาดระเบียบวินัยจะเป็นอย่างไร
    - 6.4 นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีระเบียบวินัย
    - 6.5 หลักการปฏิบัติตน และการดำรงไว้ซึ่งความมีระเบียบวินัย
  7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลสรุป ให้นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูช่วยเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงานและสรุปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเน้นให้นักเรียนนำผลที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- การประเมินผล
1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในขณะเรียน และจากผลการอภิปรายและผลสรุปของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
  2. ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่
  3. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ความซื่อสัตย์

(เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความซื่อสัตย์ สามารถอธิบายความหมายได้ สรุปได้ และยกตัวอย่างเกี่ยวกับความซื่อสัตย์จากประสบการณ์ได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ลักษณะของความซื่อสัตย์ สามารถอภิปรายและยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงทางที่จะแสดงความซื่อสัตย์ สามารถทำรายงานเสนอลักษณะของผู้มีความซื่อสัตย์ได้
4. เพื่อให้นักเรียนอภิปรายถึงความซื่อสัตย์ที่พึงใช้ในชีวิตประจำวันและปัจจัยเสริมสร้างความซื่อสัตย์ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล
5. เพื่อให้นักเรียนได้แนวคิดทางจริยธรรม สำนึกถึงคุณค่าของความซื่อสัตย์และสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์

แนวคิด

1. คนที่มีความซื่อสัตย์ ย่อมเป็นผู้มีเกียรติและได้รับความไว้วางใจ
2. ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติทั้งก่อนหน้าและลับหลัง และสามารถแสดงออกได้ทั้งกาย วาจา ใจ
3. การซื่อสัตย์ ย่อมนำผลดีมาสู่ตนเองและหมู่คณะ

เนื้อหา

ความหมาย ความซื่อสัตย์แปลมาจาก "สัตย์จะ" หมายถึง ความประพฤติจริง การประพฤติชอบถูกต้องทำนองคลองธรรม มีความจริงใจ ไม่คิดเอาเปรียบกัน ไม่คดโกง ทรยศหักหลัง ไม่หลอกลวงซึ่งกันและกัน เป็นผู้มีความหวังดี มีความเอื้อเฟื้อ ทำคุณประโยชน์

แก่กันและกัน ในทางที่ถูกต้อง ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติแล้วยอมรับความสุขความเจริญมาสู่ตนเองและหมู่คณะ

ลักษณะของความซื่อสัตย์ มี 2 ลักษณะคือ

1. เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย
2. เป็นธรรม

หมายความว่า ในการกระทำการใด ๆ ก็ตาม ต้องคำนึงถึงว่าการกระทำเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่ ถ้าไม่มี 2 ลักษณะ ก็ไม่ถือว่าเป็นความซื่อสัตย์

ทางที่จะแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ มี 3 ทาง คือ

1. ทางกาย
2. ทางวาจา
3. ทางใจ

การแสดงออกทางกาย ได้แก่ การแสดงกิริยาต่อบุคคลเหมือนกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่เป็นคนปากอย่างใจอย่าง

การแสดงออกทางวาจา ได้แก่ การพูดจริง ไม่พูดปดหรือกลับลอก หลอกลวง ไม่พูดสับปรັบ รักษาความสัตย์สุจริต ไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น การพูดนั้นต้องเข้าลักษณะจริง ถ้าพูดจริง ทำจริงแล้วเกิดผลเร็วก็ใช้ไม่ได้

การแสดงออกทางใจ ได้แก่ การมีความจริงใจต่อความดี ไม่คิดคดทรยศต่อผู้อื่น ไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่ผิดศีลธรรม ทำคนให้เป็นที่วางใจของผู้อื่น

ความซื่อสัตย์ที่ทุกคนพึงใช้ในชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การเคารพตัวเอง มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาป ไม่โลภ ไม่เห็นแก่ตัว พอใจในสิ่งที่มีอยู่ ตรงต่อเวลา มีจิตใจมั่นคง ตั้งใจ

จริงในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด สามารถเอาชนะความรู้สึกไม่ได้

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด มีความมุ่งหมายที่จะเห็นความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จที่เกิดขึ้น

3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นและหมู่คณะ หมายถึง การที่ทุกคนเป็นหนึ่งในหมู่คณะ ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกันและกัน เชื่อถือไว้วางใจกัน ไม่เปิดเผยความลับของหมู่คณะ ไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะ มีความยุติธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในวิถีทางที่ถูกต้องควร

ปัจจัยเสริมสร้างความซื่อสัตย์

1. การมีสติสัมปชัญญะ นั่นคือ การกระทำใด ๆ ก็ตามต้องมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ

2. กลียานมิตร นั่นคือ การมีเพื่อนดี เพราะเพื่อนจะเป็นผู้แนะนำให้เราเห็นความเห็นชอบและกระทำชอบอยู่เสมอ

สื่อการเรียน

1. รูปภาพประกอบการเล่าสถานการณ์
2. สถานการณ์สมมติ 1 เรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์

เช้าวันแรกของการสอบประจำภาคต้นครั้งที่ 1

ฉัตรชัยเป็นหัวหน้าห้องที่เรียนหนังสือเก่ง และเป็นพี่รักของอาจารย์ประจำชั้น ตลอดจนเพื่อน ๆ เขานั่งลงพร้อมกับหยิบแบบฝึกหัดขึ้นมาทบทวน แต่ไร้ยล จิตใจและความรู้สึกของเขาประหม่นไปถึงอาการของแม่ที่กำลังรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล แม่อุกรถชนบาดเจ็บสาหัส เวลาหนึ่งสัปดาห์ที่โรงเรียนหยุดให้ครูหนังสือหมกไปกับการไปเฝ้าดูแลรักษาพยาบาลแม่ จนกระทั่งบัดนี้อาการของแม่อังยังไม่ดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่หมอบอกว่าพิษชีวิตอันตรายแล้ว แต่วันนี้เขาต้องมาสอบเพราะเขารู้ดี แมคงไม่ยอมแน่ ๆ ถ้าเขาไม่มาสอบ แมมีความหวังในตัวเขามาก แมหวังจะเห็นเขามีวิชาความรู้ ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นคนดี มีศักดิ์ศรี และเป็นพี่ไว้วางใจของทุกคน ความคิดของเขาหยุดชะงักลง เมื่อเพื่อนมาถึง เพื่อนสนิทของเขาทุกคนเมื่อทราบเรื่องราวต่างพากันพูดว่า

"เราทุกคนจะช่วย ไม่ต้องกังวล"

คณิตศาสตร์เป็นวิชาแรกของการสอบ ฉัตรชัยทำข้อสอบไคน้อยมาก ความคิดของเขาสับสนวุ่นวายควยความกลัวสอบตก

"ฉัตรชัย ครูจะออกไปธุระสักครู่หนึ่ง เธอช่วยดูแลห้องให้เรียบร้อย เกียจะมามีอาจารย์ท่านอื่นมาคุมห้องแทน อย่าทำให้เสียชื่อเสียง" อาจารย์ประจำชั้นเดินมากระซิบบอกเขา

อาจารย์ออกจากห้องไปได้ไม่นาน เพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ก็วางกระดาษคำตอบลงบนโต๊ะของเขา ฉัตรชัยยังไม่ทันทำอะไรกับกระดาษเหล่านั้น อาจารย์ประจำชั้นก็เข้ามาคุมสอบตามเดิม

ฉัตรชัยควรทำอย่างไรดี

กิจกรรม

1. ครูเล่าสถานการณ์จากเรื่องที่เตรียมมา โดยใช้รูปภาพประกอบ
2. เมื่อเล่าจบแล้ว ถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นตัวละคร นักเรียนควรทำอย่างไรดี?" ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ครูเขียนข้อเสนอแนะทั้งหมดของนักเรียนบนกระดานดำ แล้วนำข้อเสนอแนะที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือก เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงตามความสามารถ ความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียน
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลการแก้ปัญหา จากการแสดงบทบาทสมมติ
6. แบ่งนักเรียนออกเป็น กลุ่ม ๆ ละ 5-9 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายและหาข้อสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ (ให้ทุกกลุ่มอภิปรายในหัวข้อที่ 1 และหัวข้อที่ครูกำหนดให้อีกกลุ่มละ 1 หัวข้อ)
  - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
  - 6.2 ทำอย่างไรจึงจะใคร่เชื่อว่าเป็นผู้มีชีวิตที่ซื่อสัตย์
  - 6.3 ลักษณะของความซื่อสัตย์ที่ถูกตอ้งนั้นเป็นอย่างไร
  - 6.4 นักเรียนพึงใช้ความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวันอย่างไร
  - 6.5 นักเรียนคิดว่า จะเสริมสร้างความซื่อสัตย์ได้อย่างไร จะใช้ปัจจัยอะไร
7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกรายงานผลสรุป โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูช่วยเชื่อมโยงความคึกต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงาน และสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นให้นักเรียนนำความคึกต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน
8. ให้นักเรียนเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องความซื่อสัตย์ ที่นักเรียนเคยพบจากประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง

การประเมินผล

1. สังเกต จากปฏิกริยาของนักเรียนในขณะที่เรียน และจากผลการอภิปราย และผลสรุปของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

2. ดูจากรายงานของนักเรียน
3. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
4. ติดตามพฤติกรรมการเรียนในระยะยาวว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรับผิดชอบ

(เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของ "ความรับผิดชอบ" สามารถอภิปรายและสรุปความหมายได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความรับผิดชอบ สามารถอภิปรายถึงประโยชน์ของการมีความรับผิดชอบและโทษของการขาดความรับผิดชอบได้อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ สามารถบอกหลักในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกถึงคุณค่าของความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีความรับผิดชอบได้

แนวคิด

1. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นนั้นจำเป็นจะต้องรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกัน ความรับผิดชอบจึงจำเป็นที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกคน
2. สังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าได้ ถ้าทุกคนในสังคมถือเป็นหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ

เนื้อหา

ความหมาย

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความพอใจ ด้วยความเพียร มีความละเอียดรอบคอบ ยอมรับความผิดและความชอบในการกระทำของตน รวมทั้งมีความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม การที่สังคมจะสงบเรียบร้อยและเจริญ

รุ่งเรืองไปข้างหน้านั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในการที่จะรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมของตน ดังนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งก็แตกต่างกันไปตามสถานที่ของแต่ละบุคคล

ความรับผิดชอบต่อนักเรียน

ในครอบครัว ครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญแก่ชีวิตของคนเรามากมาย ชีวิตของคนเราเริ่มต้นที่นี่ การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของเราผูกพันอยู่กับครอบครัว เป็นที่ที่เราได้รับความรัก ความอบอุ่น ความสะดวกสบาย ความสุขความเจริญ ดังนั้นในขณะที่นักเรียนเป็นสมาชิกของครอบครัว นักเรียนควรมีความรับผิดชอบดังนี้

1. รับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ ชยันหมั่นเพียรในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ทำตามคำสั่งสอนของบิดามารดา รักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ไม่นำความเสื่อมเสียมาสู่ครอบครัว เป็นต้น

2. รับผิดชอบต่อบุคคลในครอบครัว ได้แก่ บิดา-มารดา ญาติ พี่น้อง ลูกจ้าง โดยปฏิบัติกันใหญ่ตอ้งเหมาะสมกับทุกคน และไม่ทำความเคียดแค้นแก่คนเหล่านั้น เป็นต้น

ในโรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานที่ให้วิชาความรู้ เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม ทำให้เราสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โรงเรียนสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าให้แก่เรา เมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียนร่วมกับผู้อื่นจึงควรมีความรับผิดชอบดังนี้

รับผิดชอบต่อโรงเรียน คือ รักษาความสะอาด ไม่ทำลายสมบัติของโรงเรียน คำนวณรักษาและสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เป็นต้น

รับผิดชอบต่อครูอาจารย์ คือ เคารพ เชื่อฟังครู-อาจารย์ ตั้งใจเรียน ช่วยเหลือ เกื้อกูลครู-อาจารย์เมื่อทำได้ เป็นต้น

รับผิดชอบต่อเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ คือ ให้ความรัก ความสามัคคี เคารพในสิทธิและหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

คุณธรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ

ผู้ที่มีความรับผิดชอบ มักมีคุณธรรมประจำใจ คือ สติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก

สติ   ความระลึกได้

สัมปชัญญะ   ความรู้ตัว

ผู้มีสติสัมปชัญญะ ย่อมไม่ลืมตัว ไม่เป็นคนใจลอยสับสน เป็นผู้ที่มีความจำดีและ

มีความรอบคอบ

ผู้ที่มีความรับผิดชอบ จะเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะด้วย เพราะจะเป็นผู้รู้ตัวอยู่เสมอ ไม่ปฏิบัติตนผิดพลาดได้ง่าย

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์

ครูเล่าให้นักเรียนในห้องเรียนฟังถึงเรื่องที่ครูบังเอิญไคยีนักเรียนสองคนคุยกันเกี่ยวกับสภาพห้องน้ำของโรงเรียน ถ้านักเรียนไคฟังเรื่องนี้แล้วนักเรียนคงมีข้อเสนอแนะที่ดีที่จะช่วยกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับสภาพห้องน้ำของโรงเรียนตามที่นักเรียนสองคนคุยกัน เรื่องที่จะเล่ามีดังนี้

นักเรียนคนหนึ่งได้ปรึกษากับเพื่อนว่า เธอรู้สึกไม่สบายใจทุกครั้งทีเข้าไปใช้ห้องน้ำของโรงเรียน เพราะห้องน้ำสกปรกมาก ไม่ว่าจะเป็นที่อ่างล้างหน้า พื้นห้องน้ำ หรือ ภายในห้องส้วม จากสภาพดังกล่าวเธอเชื่อว่าห้องน้ำเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยเชื้อโรค ดังนั้นเวลาเข้าไปใช้ห้องน้ำ เธอต้องระมัดระวังตัวอย่างมากที่จะไม่ให้เชื้อโรคต่าง ๆ ติดตัวเธอ เวลาจะเปิด-ปิดประตูก็ต้องใช้กระดาษชำระจับ เมื่อใช้ห้องส้วมเสร็จแล้วเธอจะใช้เทากชักโครกถึงจะทำอย่างนั้นแล้ว เธอก็ยังไม่สบายใจ อยากให้เพื่อนของเธอช่วยแก้ปัญหาให้ว่าเธอควรจะทำอย่างไรจึงจะดีกว่านั้น

เมื่อเพื่อนนักเรียนคนนั้นไคฟัง ไคแสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อน และเธอบอกว่า เธอเองไม่เคยมีความสุขเลยเวลาเข้าห้องน้ำ และเมื่อสภาพในห้องนํ้ามากเช่นกัน แต่เธอก็ยังไม่เคยกระทำการแบบเพื่อนของเธอ และเธอเห็นว่าเพื่อนควรเลิกใช้เทากชักโครก โดยให้เหตุผลว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง และไม่เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องแต่อย่างใด

นักเรียนทั้งสองคนไคพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสภาพห้องน้ำ โดยเสนอวิธีการต่าง ๆ แต่ยังไม่หาข้อสรุปไม่ได้

นักเรียนคิดว่าปัญหาเรื่องห้องน้ำสกปรกควรแก้ไขอย่างไร

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพประกอบการเล่าสถานการณ์
2. สถานการณ์สมมติ 1 เรื่อง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเล่าเรื่องจากสถานการณ์ที่เตรียมมาโดยใช้รูปภาพประกอบ
2. เมื่อครูเล่าจบแล้วถามนักเรียน "นักเรียนคิดว่าปัญหาของน้ำสกปรกควรแก้ไขอย่างไร" ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ครูเขียนข้อเสนอแนะทั้งหมดของนักเรียนบนกระดานดำ เลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญ (หรือทั้งหมด) เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงตามความสามารถ ความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียน
5. ให้นักเรียนอภิปรายผลจากการแก้ปัญหาจากการแสดงบทบาทสมมติ
6. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-9 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายและหาข้อสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ (ให้ทุกกลุ่มอภิปรายในหัวข้อที่ 1 และแต่ละกลุ่มท่องอภิปรายในหัวข้ออื่นอีก 1 หัวข้อ ตามที่กำหนดไว้)
  - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
  - 6.2 ทำอย่างไรจึงจะใคร่เชื่อว่าเป็นผู้มี ความรับผิดชอบ และจำเป็นหรือไม่ที่ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ เพราะเหตุใด
  - 6.3 สมมติว่าทุกคนขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งอื่นบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ
  - 6.4 ในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว โรงเรียนและสังคม นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะใคร่เชื่อว่าเป็นผู้มี ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน และสังคม
  - 6.5 นักเรียนคิดว่าหลักธรรมใดที่จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อ
7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลสรุป โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงาน และ

สรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นให้นักเรียนนำความคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่เรียน และจากผลการอภิปรายและผลสรุปของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
2. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
3. ศึกษาความประพฤติกรรมของนักเรียนในระยะยาวว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสามัคคี

(เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความสามัคคี สามารถอธิบายความหมายได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบคุณประโยชน์และโทษของความสามัคคีได้อย่างมีเหตุผล สามารถยกตัวอย่างจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันประกอบได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ในคุณธรรมที่จะก่อให้เกิดความสามัคคี สามารถบอกคุณธรรมนั้นได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกถึงคุณค่าของความสามัคคี สามารถใช้ความสามัคคีในทางที่ถูกต้อง

แนวคิด

ความสามัคคีของหมู่ชนทำให้เกิดความสับสนแก่ทุกคน
 ความสามัคคีเป็นพลังที่จะช่วยหนุนกำลังกายกำลังใจของหมู่ชนให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานทุกชนิด

เนื้อหา

ความหมาย

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกระทำกิจการให้ลุล่วงไปด้วยดี ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอันจะมีผลคือความสงบสุขแก่ตนเอง

การแตกความสามัคคีย่อมมีโทษและก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ ผู้ปรารถนาประโยชน์และความสุขทั้งแก่ตนเองและหมู่คณะ จึงควรพยายามสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นและรักษาความสามัคคีนั้นให้ยั่งยืนต่อไป

คุณธรรมซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคี

ในการที่เราจะสามารถผูกมิตร หรือรวมน้ำใจของบุคคลต่าง ๆ ไว้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ให้เกิดการแตกแยกนั้น คุณธรรมที่ทุกคนควรมีคือและปฏิบัติ คือ สังคหวัตถุ เป็นธรรมที่ยึดเหนี่ยวน้ำใจไมตรีต่อกัน มี 4 ประการดังนี้

1. ทาน การให้ เป็นหลักสำคัญเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงไมตรีของผู้ให้ ผู้รับยอมพอใจ กังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า "ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้" การให้อาจทำได้หลายวิธี คือ การให้สิ่งของ ทรัพย์สิน เงินทอง การให้ความดี ความสุข ความเจริญ การให้อภัยแก่ผู้ล่วงเกินเรา

2. ปิยวาจา การกล่าววาจาไพเราะอ่อนหวาน เป็นคำพูดที่ก่อให้เกิดไมตรี เกิดความรักใคร่นับถือ เป็นคำพูดที่ประกอบด้วยประโยชน์และสมานสามัคคี

3. อัตถจริยา การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน หมายความว่า เมื่อมีธุระการงานอันใดที่เป็นประโยชน์เกิดขึ้น ต้องช่วยเหลือไม่นิ่งดูเฉย รวมทั้งนำเหตุคนให้ เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย ซึ่งอาจช่วยได้ช่วยกำลังกาย กำลังใจหรือกำลังปัญญา ก็ได้

4. สมานัตตตา ความเป็นผู้มีตนสม่าเสมอ หมายถึง การวางตนให้เหมาะสมกับฐานะของตน ชันไค้แก่ การวางตนเสมอตนเสมอปลายในบุคคล การวางตนเสมอตนเสมอปลายในธรรม

คุณประโยชน์ของความสามัคคี

1. นำมาซึ่งความสุข ความสงบ ต่อสังคมรวมทั้งตนเอง
2. นำมาซึ่งความสำเร็จ
3. นำมาซึ่งเกียรติยศ

ฯลฯ

สื่อการเรียน

1. รูปภาพประกอบการเล่าสถานการณ์
2. สถานการณ์สมมติ 1 เรื่อง

สถานการณ์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ได้รับการยกย่องจากบรรดาครู-อาจารย์และนักเรียนในระดับต่าง ๆ ว่าเป็นผู้ที่มีความสามัคคีกลมเกลียวกันดีมาก ไม่ว่าโรงเรียนจะจัดกิจกรรมใด ๆ ขึ้น นักเรียนของนี้จะเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือทุกครั้ง รวมทั้งกิจกรรมภายในห้องเรียนของนักเรียนเหล่านี้ก็สำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา

พักกลางวันวันหนึ่ง ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 กลุ่มหนึ่งกำลังเล่นกันอยู่ในห้องเรียนอย่างสนุกสนาน สุชาติ ก็วิ่งกระหืดกระหอบเข้ามาควยเสื่อผ้าที่หลุ่กลุ่ย เลอะเทอะเปรอะเปื้อน และโบหน้าคั่นตระหนก และระล่ำระลักว่า

"เร็ว พวกเรา ไปช่วยกันหน่อย เพื่อนห้องเรา เคชกับฤทธิ กำลังถูกพวก ม.2 รุมอยู่ที่โรงอาหาร"

เมื่อได้ฟังดังนั้น นักเรียนทั้งหมดก็วิ่งกรูกันไปยังที่เกิดเหตุภายในโรงอาหาร นักเรียน ม.2 จำนวน 2 คน กำลังชกต่อยกับเคชและฤทธิอย่างซุ่มบอน และซ่าง ๆ นั้นมีนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คนหนึ่งยืนร้องไห้ เสื่อผ้าและเนื้อตัวเต็มไปด้วยเศษอาหาร มีดาอาหารคว่ำอยู่ที่พื้น

ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับคำบอกเล่าจากสุชาติ และเข้าไปเห็นเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะทำอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่าสถานการณ์ที่เตรียมมาโดยใช้รูปภาพประกอบ
2. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้ฟังคำบอกเล่าของครูชาติ และได้เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะทำอย่างไร"
3. ครูเขียนข้อเสนอแนะของนักเรียนบนกระดานดำ เลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญ (หรือทั้งหมด) เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามความสามารถ ความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน
5. ให้นักเรียนอภิปรายผลการแก้ปัญหาจากการแสดงบทบาทสมมติ
6. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-9 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายและหาข้อสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ (ทุกกลุ่มต้องอภิปรายหัวข้อที่ 1 และแต่ละกลุ่มต้องอภิปรายหัวข้ออื่นใดอีก 1 หัวข้อตามที่ครูกำหนดไว้)
  - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
  - 6.2 การกระทำอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ามีคุณสมบัติ
  - 6.3 ความจำเป็นที่จะต้องมีความสามัคคี
  - 6.4 ความสามัคคีมีคุณอนันต์ และให้โทษมหันต์
  - 6.5 การปฏิบัติตน และการดำรงไว้ซึ่งความสามัคคี
7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลสรุป ให้นักเรียนกลุ่มอื่นซักถามและแสดงความคิดเห็นได้ ครูช่วยเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงาน และสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นให้นักเรียนนำผลที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากปฏิกริยาของนักเรียนในขณะที่เรียนและจากผลการอภิปรายและผลสรุปของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
2. ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในระยะยาวว่ามีมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่
3. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ความเพียร (เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความเพียร สามารถอภิปรายความหมายได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของความเพียร สามารถอภิปรายถึงประโยชน์และคุณค่าของความเพียรได้อย่างมีเหตุผล
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในคุณธรรมอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จ สามารถบอกคุณธรรมใดครบ อธิบายความหมายและยกตัวอย่างประกอบได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกถึงคุณค่าของการมีความเพียร และสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นับถือความเพียรได้

แนวคิด

ความเพียร เป็นคุณธรรมที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จแก่ตนเองในการปฏิบัติตนทุกชนิด และทุกระดับ

เนื้อหา

ความหมาย

ความเพียร หมายถึง ความพยายาม ความบากบั่นในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ความยากลำบาก

ลักษณะของความเพียร

เมื่อกล่าวถึงความเพียร โดยมากจะเพ่งเล็งเฉพาะเรื่องที่ต้องทำเป็นเกณฑ์ เช่น เป็นนักเรียนก็ต้องเพียรพยายามในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยการกระทำที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เช่น ค.ช.แดง ต้องการสอบ

ได้แต่ไม่ใ้ใครหนึ่งสื่อมาสอบ จึงใช้ความพยายามแอบดูเพื่อนแล้ว ค.ร.ช. แคงก็สอบได้ประสบความสำเร็จ ถ้าเรามองในแง่ความสำเร็จส่วนตัวแล้วก็อาจว่าทำได้ แต่ในฐานะที่เราเป็นมนุษย์ในสังคม สิ่งใดที่ดีถือว่าเป็นความสำเร็จ สิ่งนั้นควร เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างสรรค ช่วยสนับสนุนให้เกิดความคืบงาม เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ดังนั้น การมีความเพียรจึงต้องเป็นไปในลักษณะของการ เพียรกระทำควมดี การกระทำในสิ่งทีสังคมยอมรับ

คุณค่าของความเพียร

1. ใ้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย
2. ใ้รับความเจริญก้าวหน้า ฐานะมั่นคง
3. ใ้รับความสุข ความเจริญ
4. ใ้รับชื่อเสียง เกียรติยศ

ฯลฯ

คุณธรรมของผูมีความเพียร

ทุกคนต้องการความสำเร็จในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีจุดหมายในการทำงาน มีความหวัง มานะอดทน เมื่อประสบอุปสรรคขัดขวางก็พยายามฟันฝ่าเอาชนะอุปสรรคด้วยตนเองโดยไม่ย่อท้อ จนบรรลุถึงความทองการในสิ่งทีตนมุ่งหวัง คุณธรรมที่เป็นหลักในการสร้างความสำเร็จ ในทางพุทธศาสนาเรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งแปลว่า คุณความดีคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ มี 4 ประการคือ

1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น หมายถึง ความพอใจรักใคร่ในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์อันเป็นคุณความดี เช่น มีความรักในงาน มีความพอใจในการทำงาน และมีความเต็มใจทำงานนั้น

2. วิริยะ ความเพียรหรือความพยายามประกอบสิ่งนั้น หมายถึง ความกล้าในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น พยายามลงมือทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป

3. จิตตะ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ หมายถึงการมีจิตใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ ไม่ห่างเหิน ไม่ทอดทิ้งงาน คือ ตั้งใจจริง ทำจริง แม้ว่าจะงานจะดำเนินไปควยก็แล้ว ก็ยังคงเอาใจใส่สม่ำเสมอ

4. วิมังสา การหมั่นครีตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น หมายถึง เมื่อมีอุปสรรคใด ๆ แม้เพียงเล็กน้อยก็ใช้ปัญญาหาช่องทางในการทำงานให้เรียบร้อยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นคุณความดีที่ติดต่อกันเกี่ยวเนื่องกัน จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ท่องทำให้เกิดขึ้นทั้ง 4 ประการ และผู้ที่ปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ ย่อมประสบความสำเร็จทุกวิถีทางและโคสิ่งทีต้องการ

สื่อการเรียน

1. รูปภาพประกอบการเล่าสถานการณ์
2. สถานการณ์สมมติ 1 เรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์

ในช่วงโมงศิลปะศึกษา หลังจากที่อาจารย์ได้อธิบายถึงวิธีการทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาจารย์ก็มอบหมายงานให้นักเรียนทำ 1 ชิ้น งานนี้ไม่ยากเกินไป แต่ต้องใช้ความละเอียด และพิถีพิถันมาก คิมเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่มีฝีมือในการทำงานแต่ไม่ชอบเรียนวิชานี้ งานทุกชิ้นที่คิมเคยส่งอาจารย์เป็นฝีมือของแกงพี่สาวทั้งสิ้น คิมไม่เข้าใจว่าทำไมครั้งนี้อาจารย์ไม่ให้เอางานกลับไปทำที่บ้าน อาจารย์กำหนดให้นักเรียนทุกคนส่งงานเมื่อหมดเวลาเรียนวิชานี้ และงานชิ้นนี้อาจารย์จะเก็บคะแนนไว้รวมกับคะแนนสอบควย คิมจะทำอย่างไรดี รายงานวิชาสังคมศึกษาซึ่งต้องส่งชั่วโมงต่อไปก็ยังไม่เสร็จ คิมมองไปรอบ ๆ ห้อง เพื่อนส่วนใหญ่กำลังเร่งรีบทำงาน มีเพื่อนบางคนเท่านั้นที่นั่งเฉย ๆ เขาคงมีปัญหามือเหมือนคิม คิมพยายามขอร้องให้เพื่อนสนิทหลายคนช่วยเหลือ แต่คิมต้องฝึกหัดครั้งแล้วครั้งเล่า ไม่มีใครช่วยคิมเลย ฝ่ายเพื่อนที่นั่งเฉย ๆ เมื่อคิมเข้าไปทักกลับชวนคุย และบอกว่าเขาไม่สนใจคะแนน คิมไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น คะแนนสอบมีความสำคัญสำหรับคิมมาก คิมไม่ต้องการให้พ่อแม่เสียใจ เมื่อดูเวลาเหลือเวลาอีกครั้งชั่วโมงเท่านั้น แต่คิมมีงานที่ต้องทำถึงสองชิ้น คิมจะทำอย่างไรดี

ถ้านักเรียนเป็นคิม นักเรียนจะทำอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่าเรื่องสถานการณ์ที่เตรียมมาโดยใช้รูปภาพประกอบ
2. เมื่อเล่าจบแล้ว ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นคัม นักเรียนจะทำอย่างไร"
ให้นักเรียนเขียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ครูเขียนข้อเสนอแนะของนักเรียนบนกระดานดำ เลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญ (หรือใช้ทั้งหมด) เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ตามความสามารถ ความรู้สึก และความคิดเห็น
ของนักเรียน
5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลการแก้ปัญหาจากการแสดงบทบาทสมมติ
6. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-9 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายหาข้อสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ (ทุกกลุ่มต้องอภิปรายในหัวข้อที่ 1 และแต่ละกลุ่มต้องอภิปรายหัวข้ออื่นอีก 1 หัวข้อ ตามที่ครูกำหนดให้)
  - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
  - 6.2 คนที่มีความเพียรมีลักษณะอย่างไร เราควรมีความเพียรหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 6.3 หลักที่จะทำให้เกิดความเพียรคืออย่างไร
  - 6.4 สมมติว่าเรามีเพื่อนซึ่งมีความท้อถอยในการทำงาน เราควรมีปฏิบัติต่อเขาอย่างไร เพราะเหตุใด
  - 6.5 ลักษณะของความเพียรที่ถูกต้องคืออย่างไร ยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน
7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลสรุป ให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ซักถาม และแสดงความคิดเห็นได้ ครูเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงาน และสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นให้นักเรียนนำผลที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียน และจากผลการอภิปรายของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
2. ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในระยะยาวว่ามีเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่
3. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ความยุติธรรม

(เวลา 2 คาบ)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความยุติธรรม สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าของความยุติธรรม สามารถอภิปรายถึงประโยชน์ของความยุติธรรมและโทษของการขาดความยุติธรรมได้อย่างมีเหตุผล
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้
4. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการทำตนเป็นผู้มีความยุติธรรม สามารถบอกหลักในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความยุติธรรมได้อย่างถูกต้อง
5. เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดทางจริยธรรม สำนึกในคุณค่าของความยุติธรรม สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีความยุติธรรมได้

แนวคิด

ผู้ที่มีความยุติธรรม ย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และยอมเป็นที่ยับยั้งแก่คนทั่วไป

เนื้อหา

ความหมาย

ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งใดด้วยความเที่ยงตรง ปราศจากอคติ มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล

ความยุติธรรม เป็นคุณธรรมอันประเสริฐ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติต่อกัน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ แตกต่างกันไปตามฐานะและภาวะแวดล้อม มนุษย์ทุกคนต้องการความยุติธรรมทั้งสิ้น สังคมจะเจริญก้าวหน้าและดำเนินไปอย่างราบรื่นก็เพราะทุกคนในสังคม

ปฏิบัติต่อกันด้วยความยุติธรรม

นักเรียนต้องคิดต่อกับบุคคล 3 ระดับ คือ

บุคคลที่สูงกว่า ไต่แก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์

บุคคลที่เท่ากับตัวเอง ไต่แก เพื่อน

บุคคลที่ต่ำกว่า ไต่แก คนงาน ลูกจ้าง ภารโรง

ดังนั้นนักเรียนต้องปฏิบัติตนต่อบุคคลทั้ง 3 ประเภทอย่างบริสุทธิ์ใจและยุติธรรม

คุณประโยชน์ของความยุติธรรม

1. ได้รับความรักใคร่ เคารพนับถือ ไว้วางใจจากผู้อื่น
2. ทำให้เกิดการรวมแรงรวมใจกัน
3. ทำให้มีระเบียบวินัย
4. ทำให้ได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ
5. ทำให้สังคมมีความสงบสุข

ฯลฯ

เหตุที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม

ความไม่ยุติธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ความอยุติธรรม" ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมี "อคติ" หรือที่เรียกว่า "ความลำเอียง" ซึ่งมี 4 อย่าง คือ

1. ความลำเอียง เพราะ ความชอบพอรักใคร่
2. ความลำเอียง เพราะ ความเกลียด ความโกรธ
3. ความลำเอียง เพราะ ความหลง ความโง่เขลา เมาปัญญา
4. ความลำเอียง เพราะ ความกลัว ความเกรงอำนาจ

จากสาเหตุทั้ง 4 ประการ เป็นเหตุให้บุคคลขาดความยุติธรรม เป็นที่เกลียดชังของบุคคลอื่น จึงควรพยายามงดเว้นเสีย

คุณธรรมที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรม

บุคคลที่ต้องการฝึกตนให้เป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น คือเป็นผู้มีความยุติธรรมควรปฏิบัติตามหลักธรรม พรหมวิหาร 4 อันประกอบด้วย

1. เมตตา ความรักใคร่ ความปรารถนาดี ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข
2. กรุณา ความเอาใจช่วย ความสงสาร คิดช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
3. มุทิตา ความพลอยยินดีด้วย เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีก็ไม่อิจฉาริษยา
4. อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง ยอมรับสภาพตามแต่เหตุ มีความยุติธรรม

ในการพิจารณาความจริง

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพประกอบการเล่าสถานการณ์
2. สถานการณ์สมมติ 1 เรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์

โต้ง โอะ และ แดง เป็นเพื่อนนักเรียนที่รักกันมาก ทั้งสามเป็นเสมือนเงาแทนตัวซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเรียน จะเล่น จะเที่ยว มาโรงเรียนหรือกลับบ้าน จะเห็นเขาทั้งสามคนพร้อม ๆ กัน เย็นวันหนึ่งโอะ และแดง ต้องไปสอบวิชาภาษาอังกฤษ จึงให้โต้งอยู่ในห้องเรียนโดยนักกันว่าเมื่อสอบเสร็จแล้วจะขึ้นมาหาแล้วจะกลับบ้านด้วยกัน กว่าโอะ กับแดง จะสอบเสร็จก็เย็นมากแล้ว คังนั้นเมื่อขึ้นไปบนอาคารเรียนจึงพบแต่โต้งคนเดียว โต้งกำลังไข่เทียนไขขอบนกระดานคำอย่างสนุกสนาน และเมื่อเห็นโอะกับแดง โต้งก็ชวนให้ทั้งสองร่วมกิจกรรมดังกล่าวอีกด้วย แต่ทั้งสองคนปฏิเสธ โต้งจึงเล่นสนุกไปคนเดียว ในที่สุดทั้งหมดก็พากันกลับบ้าน

เช้าวันรุ่งขึ้น ในชั่วโมงแรก ปรากฏว่าไม่ว่าอาจารย์จะพยายามเขียนกระดานคำอย่างไรก็เขียนไม่ติด การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง อาจารย์สืบทอดกระทำดังกล่าวซึ่งก็ไม่มีใครบอกได้ เพราะไม่มีผู้เห็นเหตุการณ์เลย นอกจากโอะกับแดงเท่านั้น อาจารย์ประกาศว่า "ถ้าไม่มีใครยอมรับผิด จะไม่มีการเรียนการสอนในชั่วโมงต่อไปอย่างเด็ดขาด"

ถ้านักเรียนเป็น โอะ และ แดง นักเรียนจะทำอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเล่าเรื่องจากสถานการณ์ที่เตรียมมาโดยใช้รูปภาพประกอบ
  2. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นไอ้กับแดง นักเรียนจะทำอย่างไร" ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  3. เขียนข้อเสนอแนะของนักเรียนบนกระดานดำ และเลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญ (หรือทั้งหมด) เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
  4. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ตามความสามารถ ความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียน
  5. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลการแก้ปัญหาจากการแสดงบทบาทสมมติ
  6. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 5-9 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายและหาหัวข้อสรุปให้หัวข้อต่อไปนี้ (ทุกกลุ่มต้องอภิปรายในหัวข้อที่ 1 และแต่ละกลุ่มต้องอภิปรายหัวข้ออื่นอีก 1 หัวข้อตามที่ครูกำหนดไว้)
    - 6.1 บทเรียนที่ได้จากการแสดง
    - 6.2 นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้มีความยุติธรรม
    - 6.3 การที่ทุกคนมีความยุติธรรม เกิดประโยชน์อย่างไร
    - 6.4 ความยุติธรรม เกิดโทษอย่างไร
    - 6.5 สาเหตุที่ทำให้เกิดความยุติธรรม และหลักที่จะทำให้คนเรามีความยุติธรรม
  7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลสรุป ให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ซักถามและแสดงความคิดเห็น ครูเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ที่นักเรียนรายงาน และสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นให้นักเรียนนำผลที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- การประเมินผล
1. สังเกตจากปฏิกริยาของนักเรียนขณะเรียน และจากผลการอภิปราย และผลสรุปของนักเรียนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
  2. ติดตามพฤติกรรมการของนักเรียนในระยะยาวว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์หรือไม่
  3. ดูจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวเพ็ญภา แสงสระศรี เกิดวันที่ 25 พฤษภาคม พุทธศักราช 2494 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2516 และเข้าศึกษาในระดับปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย ปีการศึกษา 2521

ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ระดับ 4 ณ หน่วยงานโรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 550 บาท

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย